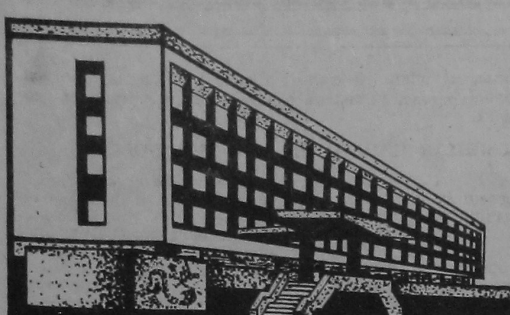

ГОМЕЛЬСКИ УНІВЕРСИТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, ПРАФКОМАУ І КАМІТЭТА ЛКСМБ
ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСИТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 18 (765)	Аўторак, 15 мая 1990 г.	Газета заснавана ў верасні 1969 года	Выходзіць раз у тыдзень	Цана 2 кап.
------------	-------------------------	--------------------------------------	-------------------------	-------------

ПРЫСВЕЧАНЫ ДНЮ ПЕРАМОГІ

Мінула 45 гадоў пасля незабыўнага дня 9 Мая, калі шматлікія салюты абвясцілі на ўвесь свет аб перамозе савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Пасля яе ўжо вырасла не адно пакаленне маладых людзей. І наадварот: радзеюць рады тых, хто са зброяй у руках, не шкадуючы жыцця, абараняў Радзіму ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, выратаваў ад карычневай чумы не толькі першую ў свеце Краіну Саветаў, але і дзесяткі мільёнаў людзей іншых дзяржаў Заходняй Еўропы. Памяць аб змагары за шчасце народнае не згасне праз вякі. Сведчаннем гэтага яшчэ раз з'явілася святкаванне чарговага гадавіны Вялікай Перамогі.

Урачысты вечар, прысвечаны перамозе савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 г.г., адбыўся ў нашым універсітэце 7 мая. У актавай зале сабраліся выкладчыкі і супрацоўнікі, студэнты. Найбольша ўвага была прыкавана да тых, чые грудзі ўпрыгожвалі баявыя ўзнагароды, хто вызначыўся мужнасцю і гераізмам на франтах бітваў, у атрадах народных месціўцаў, у падполлі.

Уступным словам вечар адкрыў сакратар парткома Г. Д. Ветлугаў.

Ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны гораца павіншаваў з 45-годдзем Вялікай Перамогі рэктар універсітэта член-карэспандэнт АН БССР Л. А. Шамяткоў.

На вечары выступілі ўдзельнік вызвалення Гомельшчыны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў падпалкоўнік у адстаўцы А. А. Басканаў, воін-інтэрнацыяналіст, кавалер ордэна Чырвонай Зоркі і медаля «За адвагу» сакратар камітэта ЛКСМБ ГДУ М. Жукевіч, палкоўнік у адстаўцы А. А. Косцікаў.

Удзельнікі вечара ўшанавалі памяць ахвяр вайны мінулай маўчаннем, былі ўскладзены вянок і кветкі да брацкай магілы падпольшчыкаў у студэнцкім парку.

Урачысты вечар закончыўся святочным канцэртам.

У гэты ж дзень у студэнцкай сталавай адбыўся «Агеньчык» ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і воінаў-інтэрнацыяналістаў. У атмасферы шчырасці, сардэчнай цеплыні і вялікай павагі да ветэранаў мінулай вайны і тых, хто аказаў інтэрнацыянальную дапамогу афганскаму народу, уручаліся ім памяtnыя падарункі і кветкі. Былія воіны ўспаміналі свае нялегкія франтавыя дарогі, гучалі ваенныя песні. І праз усе свята чырвонай ніткі праходзіла адзіная думка: каб больш ніколі над нашай краінай і ўсёй планетай не пранёся смаротны смерч вайны.

5 МАЯ адбыліся паўторныя выбары народных дэпутатаў БССР і мясцовых Саветаў. На Гомельскай—Цэнтральнай выбарчай акрузе № 198 па выбарах у рэспубліканскі парламент балатраваліся тры кандыдатуры, сярод якіх быў і рэктар нашага ўніверсітэта Л. А. Шамяткоў. Перавагу выбаршчыкі аддалі работнікам медыцыны—галоўнаму ўрачу абласной дзіцячай бальніцы Э. К. Рукавоу і А. Ф. Шукайлаву, намесніку галоўнага ўрача Гомельскай гарадской бальніцы хуткай дапамогі.

Як засведчылі вынікі выбараў, яны праходзілі на гэты раз пры нізкай актыўнасці выбаршчыкаў. Так, на вы-

ПРЫ НИЗКАЙ АКТЫЎНАСЦІ ВЫБАРШЧЫКАЎ

барчым участку № 21, які размяшчаўся ў вучэбным корпусе № 1 ГДУ, удзел у галасаванні прыняло нямногім больш за 54% выбаршчыкаў, унесеных у спісы. Яшчэ ніжэйшым аказаўся гэты паказчык на выбарчым участку № 26 (вучэбны корпус № 2).

На жаль, нічым не апраўданую па-сўнасць праявілі жыхары дома № 106 і Інтэрната № 1 па вул. Савецкай, дзе жывуць выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты. Нягледзячы на тое, што ў мінулую суботу быў рабочы і вучэбны дзень, многія з іх не выканалі свой грамадзянскі абавязак.

Сярод пяці прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат у абласны Савет народных дэпутатаў па Кіраўскай выбарчай акрузе № 61 быў сакратар камітэта камсамола нашага ўніверсітэта М. Жукевіч. Аднак і ён аказаўся ў ліку тых, хто не набраў неабходнай колькасці галасоў, каб выйсці ў другі тур галасавання.

РАСКАЖУЦЬ АБ СВАІХ ПЛАТФОРМАХ

Усё менш часу застаецца да адкрыцця чарговага XXVIII з'езда КПСС. Вельмі важна, каб яго дэлегатамі сталі самыя дастойныя камуністы, здольныя паспяхова вырашаць складаныя задачы і праблемы, якія цяпер існуюць у нашым жыцці.

У партыйных арганізацыях прайшлі выбары кандыдатаў у дэлегаты партз'езда. Так, па Кіраўскай акрузе № 7 сваімі кандыдатамі камуністы назвалі сакратара парткома фабрыкі «8 Сакавіка» Т. В. Бандуранка, намесніка начальніка аблаграпрама Г. Л. Гаварушку, дырэктара кандытарскай фабрыкі «Спартак» К. Ц. Лявоненка, старшага выкладчыка кафедры палітычнай гісторыі ГДУ І. В. Нямякевіча, намесніка начальніка абласнога штаба ГА А. К. Яфімава. На гэтым тыдні, у чацвер, яны прыйдуць на сустрэчу з калектывам нашага ўніверсітэта, раскажуць аб сваіх палітычных платформах, дзеяннях па ажыццяўленню шырокай праграмы перабудовы, адкажуць на пытанні.

Сустрэча адбудзецца ў актавай зале і пачнецца ў 16 гадзін.

На Вучоным савеце ўніверсітэта лаўрэатамі II навуковых Скарынінскіх чытанняў:

ЛАЎРЭАТЫ СКАРЫНІНСКІХ ЧЫТАННЯЎ

акадэмік АН БССР, прафесар Б. В. Бокунь — за пыла работ «Гіратропія крышталяў» і за арганізацыйную работу па прысваенню Гомельскаму дзяржуніверсітэту імя Францыска Скарыны;
член-карэспандэнт АН БССР Л. А. Шамяткоў, кандыдат фізіка-матэматычных навук А. Н. Скіба — за манаграфію «Фармацыі алгебраічных сістэм»;
кандыдат філалагічных навук І. Ф. Штэйнер — за манаграфію «Беларуская балада. Выток жанру і паэтычная структура»;
кандыдат фізіка-матэматычных навук Г. С. Міцюрчыч — за цыкл работ «Фотаакустычная спектраскапія гіратропных асяроддзяў»;
кандыдат педагагічных навук М. А. Дамітрыў — за кнігу «Будучыню народа стварае яго школа»;
кандыдат фізіка-матэматычных навук В. М. Капшай — за цыкл работ «Ураўненні квантавай тэорыі поля для звязаных станаў і метады іх дакладнага рашэння».

На Вучоным савеце ўніверсітэта лаўрэатамі II навуковых Скарынінскіх чытанняў:

ЗААХВОЧАНЫ АКТЫВІСТЫ ШМАТТЫРАЖКІ

У сувязі з Днём друку за плённую работу па падрыхтоўцы матэрыялаў для выпуску шматтыражнай газеты «Гомельскі ўніверсітэт» Ганаровай граматай рэктарата, парткома і прафкома ўзнагароджаны: Бондараў Уладзімір Фролавіч — загадчык кафедры палітэканоміі, прафесар; Будаўнік Георгій Савіч — дацэнт кафедры гісторыі СССР і БССР; Савіцкі Барыс Парфіявіч — загадчык кафедры эалогіі і аховы прыроды.

Аб'яўлена падзяка: Ковалю Аляксандру — прэзідэнту КіДа «Саюз» ГДУ, студэнту біялагічнага факультэта; Марчанку

Віктару Захаравічу — пазаштатнаму загадчыку аддзела спартыўна-масавай работы шматтыражні, старшаму выкладчыку кафедры фізічнага выхавання; Багамоўнікову Уладзіміру Уладзіміравічу — асістэнта кафедры ўсеагульнай гісторыі; Кацапава Алег — студэнт у курса філалагічнага факультэта; Палякову Ляву Якаўлевічу — дацэнта матэматычнага факультэта; Старажыкаў Валентіне Іванаўне — сакратару ўніверсітэцкай арганізацыі таварыства «Веды»; Тарашына Галіне Васільеўне — перакладчыцы шматтыражнай газеты «Гомельскі ўніверсітэт».

Цікавая сустрэча адбылася напярэдадні 45-й гадавіны Вялікай Перамогі ў нашым універсітэце ў музеі спартыўнай славы Гомельшчыны. Тут сабраліся ветэраны Вялікай Айчыннай вайны і спорту, чые баявыя подзвігі і высокія спартыўныя дасягненні адзначаны ўрадавымі ўзнагародамі. Гучалі ўспаміны аб тым, як ваеннае ліхалецце прымусіла змяніць іх турнір на вінтуюку, аб баявых паходах.

У сустрэчы прынялі ўдзел загадчык кафедры ТМФК У. А. Баркоў і намеснік дэкана факультэта фізічнай культуры М. А. Кульбакоў.

НА ЗДЫМКУ: (у першым радзе злева направа) заслужаны дзеяч фізічнай культуры

А. І. Паўлаў, майстар спорту СССР М. Д. Чарданцаў, суддзя ўсеагульнай катэгорыі Я. І. Ліскавіч, заслужаны трэнер БССР, выдатнік асветы Я. Ц. Церашкавец, ветэран спорту В. Д. Сцяпанав; (у другім радзе) заслужаны дзеяч культуры М. Н. Сімкоўскі, ветэран спорту В. С. Кубліцкі, суддзя ўсеагульнай катэгорыі П. І. Панамароў, ветэран спорту В. М. Вароніна, заслужаны трэнер СССР, які выхавал першага алімпійскага чэмпіёна на Гомельшчыне Л. Гейштара, М. Н. Ермаловіч, суддзя ўсеагульнай катэгорыі М. С. Фабрыкантаў, ветэран спорту Я. М. Відаліс, ветэран спорту, прафесар А. С. Калугін.
Фота У. Чысцка.

НАСУСТРАЧ XXVIII З'ЕЗДУ КПСС

Як паведамылася ў папярэднім нумары нашай газеты, кандыдатам у дэлегаты XXVIII з'езда КПСС ад партыйнай арганізацыі Гомельскага дзяржуніверсітэта па Кіраўскай акрузе № 7 выбарны старшы выкладчы кафедры палітычнай гісторыі Ігар Віктаравіч Нямкевіч. Сёння мы знаёмім сваіх чытачоў з яго анкетнымі данымі, зваротам да таварышаў па партыі і платформай.

НЯМКЕВІЧ
ІГАР ВІКТАРАВІЧ

Нарадзіўся ў 1954 годзе ў г. Рэчыцы ў сям'і камуністаў, партызан Вялікай Айчыннай вайны. Бацька — партыйны работнік, памёр у 1976 годзе.

Партыйны білет і пупцоўку ў жыццё атрымаў у Маскоўскім дзяржаўным універсітэце імя М. В. Ламаносава, які скончыў з адзнакай у 1977 годзе. Працоўную дзейнасць пачаў асістэнтам кафедры гісторыі КПСС Гомельскага дзяржуніверсітэта. У 1979 — 1982 г. г. вучыўся ў аспірантуры, у 1983 г. стаў кандыдатам гістарычных навук. Тэма дысертацыі:

нага даследавання — з вопыту ідэалагічнай работы КПС. З 1982 па 1987 г. — асістэнт, затым старшы выкладчы кафедры гісторыі КПСС ГДУ. Выбраўся намеснікам сакратара парткома універсітэта, узначальваў універсітэцкую арганізацыю таварыства «Веды». У 1987 годзе быў вылучаны на работу ў абласны камітэт КПБ, дзе працаваў кіраўніком лектарскай групы для рэарганізаваных у мінулым годзе апарата абкома і сакавання гэтай пасады. З 1989 г. працягвае працаваць па універсітэце старшым выкладчыкам кафедры палітычнай гісторыі.

Прымае актыўны ўдзел у лекцыйнай прапагандзе, выступаючы перад партыйным актывам і насельніцтвам вобласці па праблемах абнаўлення КПСС, новага працягання гісторыі савецкага грамадства. Вядзе курс «Гісторыі партыі КПСС і сучаснасць» ва універсітэце марксізма-ленінізма пры Гомельскім АК КПБ.

Член прэзідыума абласной і член праўлення рэспубліканскай арганізацыі таварыства «Веды».

Член прэзідыума абласной і член праўлення рэспубліканскай арганізацыі Саюза філатэлістаў СССР.

Член савета гарадскога партклуба «За дэмакратызацыю КПСС».

Жанаты. Выхоўвае дачку.

ЗВАРОТ ДА ТАВАРЫШАЎ ПА ПАРТЫЮ

Трагічнай красавічнай ноччу 1986 года узваруся не толькі чарнобыльскі рэактар. Выходу на ЧАЭС стаў злавесным сімвалам агульнага выбуху нашай адміністрацыйна-застойнай сістэмы. Быў узварваны міф аб абароненасці савецкага чалавека ў грамадстве, якое мы паспяшлі назваць сацыялістычным. Даў трышчуну «моцны цэнтр» нашай федэрацыі, які адарыў нас няпрарываным радыёактыўным субенірам, а сёння — у асобе таварыша Лук'янава — дазваляе сабе намякаць на ясіціпласць беларусаў, якія, маўляў, жадаюць уварваць некалькі «лішніх» міліярадаў рублёў. Нарэшце, чарнобыльская бяда узварала аўтарытэт ранейшай КПСС. Той ранейшай КПСС, якая ўвешала краіну лозунгамі «Планы партыі — планы народа!» і была ўзлужана ў вечнай гатунасці савецкіх людзей бяздушна выконваць усе, што вынашлі сталінска-брэжнеўскія і чарненка-слонькоўскія «слугі народа».

Я звяртаюся да таварышаў не па старой, а па сённяшняй, абнаўляючайся КПСС:

Перавернем нашы застойныя лозунгі з галавы на ногі!

«Планы народа — планы партыі»

«Інтэрэсы народа — справы партыі»

Я заклікаю камуністаў у ходзе выбараў дэлегатаў на

партыз'езд галасаваць за тых кандыдатаў, якія гатовы выйсці сваіх партыйных звычак, сімпатый і амбіцый паставіць інтарэсы і трывогі ўсіх людзей працы. За тых, хто ўсведамляе, што ў працоўнай пасля аварыі гадзі мы, камуністы, па вялікаму рахунку не апраўдалі давер'я супрамадзян. За тых, хто, лічыць, што для абнаўлення партыі ў Беларусі на бліжэйшую перспектыву ёсць перш за ўсё адна партыйная праграма — «Чарнобыль». За тых, хто пае — да XXVIII з'езда партыі з цвёрдым намерам дабіцца прыняцця на ім дакумента, які б прыцягнуў да нашай бяды волю камуністаў усёй краіны.

Аўтарытэт і давер'е людзей

ПЛАТФОРМА (агульныя прынцыпы)

кандыдата ў дэлегаты XXVIII з'езда КПСС
І. В. НЯМКЕВІЧ

1. НЕ НАД НАРОДАМ, А РАЗАМ З ІМ.

Хто не чуў лозунга: «Планы партыі — планы народа!»? Галоўны тэзіс майёй платформы — перавярнуць укаваны лозунг з галавы на ногі: «Планы народа — планы партыі», «Інтэрэсы народа — справы партыі».

Сэнс гэтых лозунгаў і мэта абнаўлення партыі бачу ў пераходзе: — ад партыі:

- 1) убудаванні ў дзяржапарат і для дзяржапарату;
- 2) якая служыла шырмэй, што прыкрывала дыктат ведамстваў, дзярж- і партчыноўства;
- 3) тых, хто кіраваў «ад імя працоўных».

— да партыі, якая выражае і адстойвае інтарэсы саміх працоўных.

Сэнс гэтых лозунгаў і мэта абнаўлення партыі бачу ў тым,

мы адноўім не пошукам ворагаў у сваіх радах або сярод тых, хто стаіць пад нявыклімі для нас сцягамі. Не працягнем тэрытарыяльных прэтэнзій да Літвы, якую столькі гадоў да жыцця сестры, а чцпер не можам дараваць ёй пазашлюбнае дзіця пад назвай «незалежнасць». І нават не спрэчкі аб тым, колькі разоў трэба нагадаць слова «камунізм» у нашых праграмных дакументах.

Сваю авангардную ролю мы дакажам толькі тады, калі ліквідую з сэрцаў землякоў шчымыя трывогі за сённяшняе і будучае здароўе дзяцей. Толькі даказаўшы, што мы, камуністы, робім для гэтага ўсё магчымае і больш за іншых.

каб камуністы, нарэшце, не толькі і не столькі вучылі народ, колькі ўмелі правільна выказаць яго інтарэсы і эфектыўна памагаць за іх.

II. ПАРТЫЙНАЯ СПРАВА № 1 — «ЧАРНОБЫЛЬ».

Хто не чуў: «Аўтарытэт партыі зацвярджаецца справай!»? Яго не прышмеш на вопіс ад гераічнага мінулага, яго не падтрымаць мыліцамі канстытуцыйнага артыкула. Аднак аўтарытэту КПСС для яго новага напуўнення недастаткова перагледу ранейшай рэдакцыі арт. 6 Канстытуцыі СССР. Сваю авангардную ролю камуністы кожнай партыйнай арганізацыі павінны даказваць не толькі актыўным удзелам у агульнапартыйных справах і кампаніях. Яе неабходна даказаць прадметна сваім беспартыйным калегам у кожным калектыве. Для Беларусі такой канкрэтнай партыйнай справай № 1 павінна стаць не фармальна, афіцыйна перадвыбарная платформа ЦК КПБ, якая адсталала ад жыцця яшчэ пры сваім апаратным зачатку, а праграма дзейнага камуністаў рэспублікі «Чарнобыль». І праграма такую праграму можна зваць да XXXI з'езда КПБ: на надзвычайным з'ездзе або рэспубліканскай партыйнай канферэнцыі.

III. АБНАЎЛЯЮЧАМУСЯ ГРАМАДСТВУ — ПАРТЫЮ НОВАГА ТЫПУ.

Хто не чуў: «Крызісныя з'явы ў грамадстве будуць пераадольвацца тым хутчэй, чым хутчэй пойдзе дэмакратызацыя партыі». Аднак сёння неабходна не проста дэмакратызацыя ранейшай КПСС. Нам неабходна партыя новага тыпу:

— партыя гуманнага, дэмакратычнага сацыялізма, а не рудзімент «ваеннага камунізму»;

— партыя добраахвотнага і ўсвядомленага, дэмакратычнага адзіства, а не армейскага «дэмакратычнага» цэнтралізму;

— партыя камуністаў, а не партпарату;

— партыя кансалідацыі і стварэння, а не барацьбы з прыдуманымі або штучна створанымі ворагамі.

Выкладзеныя агульныя прынцыпы гатовы абараняць на партыз'ездзе з пакетам канкрэтных прапаноў па праектах Платформы ЦК КПСС і Статута партыі.

ПРЫСВЕЧАНЫ 500-ГОДДЗЮ Ф. СКАРЫНЫ
І ДНЮ СЛАВЯНСКАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ

Крыху больш тыдня засталася да таго часу, як у нашай рэспубліцы і шырока за яе межамі па ініцыятыве ЮНЕСКА будзе адзначана 500-годдзе з дня нараджэння першадрукара, асветніка і вучонага Ф. Скарыны, а таксама дзень славянскай пісьменнасці і культуры, як свецчанне духоўнага адраджэння і вяртання да культурнай і этнічнай традыцыі славянскіх народаў.

Гэтым дзёньм значнальнымі датам прысвечана агляд фальклорных і танцавальных калектываў вышэйшых навучальных устаноў г. Гомеля, які адбыўся на мінулым тыдні ў нашым універсітэце. Гаспадарамі сцэны актывай залы сталі самадзейныя артысты ГДУ, кааператывага інстытута і ВПЧТА.

Культура беларускага, іншых

славянскіх народаў паўстала на аглядзе ва ўсёй сваёй разнастайнасці: гучала наша родная мова, мілагучныя мелодыі, напевы, радала вака беларускае нацыянальнае адзенне на самадзейных артыстах.

З цольнай праграмай выступілі фальклорны ансамбль філалагічнага факультэта, якім пасляхова кіруе асістэнт кафедры рускага, агульнага і славянскага мовазнаўства Н. А. Старасценка, народны ансамбль тада ГДУ «Радзімчыны». Выйшлі на сцэну і ўдзельнікі сярэдняй групы дзіцячага танцавальнага калектыву універсітэта.

Было што паказаць таксама і самадзейным артыстам ГІК і ВПЧТА. Першы быў прадстаўлены на аглядзе аркестрам народных інструментаў і вакальнай групай, другі — ансамблем танца.

У ЧЫМ ІДЭЙНАЯ ПЕРАКАНАНАСЦЬ?

Кандыдат філасофскіх навук С. С. Купцоў напісаў заяву аб выхадзе з радыёу КПСС. І гэта не можа не здзіўляць. Паўстае пытанне: як жа ён вучыў дыалектычны матэрыялізм, калі яго ідэі не сталі патрэбай у навукова-педагагічнай дзейнасці? Аднак у мяне адзіны ўзровень яго ведаў і ідэйнасць несумяшчальныя паміж сабой.

Калі дацэнт адмаўляўся ад ланінізма, дык як тады павінен паступіць прыродазнаўца, ды яшчэ і беспартыйны? Узяць з яго прыклад і стаць на шлях бяздзейнага выкладання і выхавання студэнтаў і навучнікаў? Але, як вядома, у прыродазнаўстве панавалі і метафізіка, то суб'ектыўны ідэалізм, энергетызм, то пазітывізм і неапэатызізм, інструменталізм і г. д. А вось у XX стагоддзі пераважаючай філасофскай стаў дыалектычны матэрыялізм, ён перамог дыялектыку працаў У. І. Леніна. Метадалогія дыалектычнага матэрыялізму стала кіруючай у большасці даследчыкаў прыроды і фізічнага свету ў асабліва.

На дадаварскім семінары фізікаў, прысвечаным заснавальнікам фізікі, было адзначана, што фізіка мікрасвету, нягледзячы на поспехі фізічнага эксперыменту і матэматычнага апарату ў фізіцы, не мае належаючага прарогі ў сваіх даследаваннях галоўным чынам дыялектыку таму, што вучоныя недастаткова валодаюць тэорыяй пазнавання і дыалектычнай логікай. А вопыт паспяховага развіцця фізікі ў Савецкім Саюзе, нягледзячы на больш нізкі ўзровень тэхнікі фізічнага эксперыменту, быў яркім прыкладам ролі метадалогіі дыалектычнага матэрыялізму, якой кіраваліся савецкія фізікі ў сваіх даследаваннях прыроды ядра атама, элементарных часцінак, касмічных прамяняў і іншых галін фізічных ведаў. Таму, яшчэ ў 30-я гады французскай фізікі П. Ланжвен і Ф. Жоліё-Кюры сваёй фізічнай даследаваннем заснавалі на ідэях дыалектычнага матэрыялізму. У 50—60-х гадах фізікі Сакага, Юкава і іншыя ў японскіх універсітэтах стварылі школы па вучэнню дыалектычнага матэрыялізму. Пазней Сакага пісаў аб сваіх даследаваннях ў часопісе «Вопросы философии».

Нам трэба ведаць і памятаць, што прафесар Д. Д. Іваненка і акадэмік І. Е. Тамм (лаўрэат Нобелеўскага прэміі) упершыню

выказалі ідэю аб пратона-нейтронным складзе ядра атама і аб узаемапераўтваральнасці пратона і нейтрона, што забяспечыла ўзаемадзеянне паміж імі. Гэта адкрыццё, як таварыш І. Е. Тамм, абавязана ланініскай ідэі аб пераўтваральнасці форм матэрыі. Іх ідэя была развіта японскім фізікам Юкава, які прадказаў існаванне мезонаў, што было падцверджана эксперыментам. Гэта і паклала пачатак развіццю вучэння аб унутрыядзерных працэсах узаемапераўтваральнасці і нараджэнні мікрачасцінак пры іх узаемадзеянні пры вялікіх энергіях. Акадэмік В. А. Фок і А. Д. Аляксандраў унеслі немалы ўклад у развіццё тэорыі адноснасці, далі ёй ясную фізічную інтэрпрэтацыю, кіруючыся дыалектыкай матэрыялістычным вучэннем аб прасторы і часе. В. А. Фок, развіваючы квантавую механіку, унес яснасць у рашэнні ўраўнення Шрэдінгера, выклічанае суб'ектыўна-пэатыфісцую інтэрпрэтацыяй гэтай тэорыі. А акадэмік С. І. Вавілаў, даследуючы квантавыя флукуацыі светлага патоку, паказаў, што кванты света-фатонаў, ёсць дыялектычнае адзіства хвалявага і корпускулярнага; такой жа ўласцівасцю валодаюць і мікра-

часцінны рэчыва. Гэтым былі адхілены метафізічныя ўяўленні аб уласцівасцях гэтых мікрафізічных аб'ектаў. І яшчэ, адкрыццё ўзаемапераўтваральнасці фатонаў і электронаў, якое дагэта разглядалася як пераўтварэнне энергіі ў матэрыю. С. І. Вавілаў растлумачыў, як факт узаемапераўтваральнасці відаў матэрыі пры захаванні энергіі і масы.

Савецкія фізікі і філосафы далі свету чытаючых цудоўныя кнігі па філасофскіх праблемах фізікі. Гэта кнігі С. І. Вавілава «Вока і Сонца» і «Мікраструктура свету», В. А. Фок «Аб інтэрпрэтацыі квантавай механікі», Б. І. Сцяпанав «Сучасная фізіка і дыялектычны матэрыялізм», Н. Ф. Аўчынін «Прынцыпы сіметрыі», В. С. Сцяпанав «Станаўленне навуковай тэорыі» і многія іншыя. Як у канцы XVIII і пачатку XIX стагоддзя філосафія Шэлінга аказала ўплыў на развіццё вучэння аб цэльнасці і электрамагнетызме, так філосафія У. І. Леніна аказала кіруючай у даследаваннях фізікаў, ды і не толькі фізікаў, у бягучым стагоддзі. Многія савецкія фізікі (Іваненка, Тамм, Вавілаў, Сцяпанав і інш.) адкрылі абавя-

заны філасофскім выказванням У. І. Леніна па праблемах фізікі канца XIX — пачатку XX стагоддзя.

Скажу пра сябе. Яшчэ калі быў настаўнікам пачатковай школы ў 1930—33 гадах, я вёў марксісцка-ленініскай філасофіі. У гэтым мне сказаў дапамогу стары бальшавік Н. І. Катрахоў, які жыў у вёсцы з-за сур'ёзнай хваробы. Ён прапанаваў мне прачытаць кнігу Рубановскага «Праблемы матэрыі», у якой я ўпершыню сустраў словы У. І. Леніна і Ф. Энгельса аб матэрыі, руху, электроне, эфіры. Потым ён даў мне кнігі «Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм» У. І. Леніна і «Дыалектыку прыроды» Ф. Энгельса. Чытаў я гэтыя кнігі, але мала што разумев у іх. У 1933 годзе я паступіў па універсітэт на фізічны факультэт. Рыхтуючыся стаць фізікам, я ні на адзін дзень не забываў аб неабходнасці вучыць філасофію. Чытаў Гегеля, Канта, Дэдэра, Фейербаха, артыкулы Салаўёва ў часопісе «Філасофія і псіхалогія». Але кнігі Леніна «Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм» і «Філасофія спыткі» былі настольнымі. Шмат слухаў публічных лекцый Дэбярнына, Падвалонава, Седзікава і інш. Гэта ўсё больш набліжала мяне да разумення дыялектычнага матэрыялізму — філасофіі Маркса і Леніна.

Але пасля заканчэння універ-

ШЛЯХ ДА МАРЫ

Цяпер у пяцікурснікаў — час падвядзення вынікаў: здача дзяржэкзаменаў, завяршэнне работы над дыпломнымі праектамі, хуткая іх абарона... Гады вучобы, якія можна паставіць у доўгі ланцужок канкрэтных спраў, — заняткі, сесіі, удзел у летніх працоўных семестрах, цікавая работа ў разнастайных клубах, аб'яднаннях па інтарэсах, заканчваецца.

Наталлі Стрыжнёвай, пяцікурсніцы фізічнага факультэта, як і іншым студэнтам-выпускнікам ГДУ сёлета года, зараз знаёма пачуццё лёгкага суму ад таго, што хутка, не паспелі азірнуцца, праляцелі студэнцкія гады. Але разам са шкадаваннем аб гэтым у дзяўчыны ёсць задавальненне: дасягнула яна пастаўленай мэты, змагла напоўніць пяць гадоў ва ўніверсітэце не толькі выдатнай вучобай (Н. Стрыжнёва — ленинская стыпендыянтка), але і пастаянным пошукам — новых матэрыялаў адкрыцця цікавага ў спецыялізацыі, якую выбрала, — квантавай электроніцы, рэалізацыі сваіх здольнасцей у актыўнай грамадскай рабоце. Яшчэ на другім курсе выбрала Наталі ў прафком ГДУ, даручылі ўзна-

чаліць яё культурна-масавую камісію. Па характару таварыскай, умеючай хутка знаходзіць агульную мову са студэнтамі, яна аддавала ўсю душу, сэрца, свае здольнасці (сама любіць і можа добра спяваць, танцаваць) арганізацыі цікавага вольнага часу студэнтаў факультэта і ўніверсітэта. Была арганізатарам разнастайных конкурсаў, іх вядучай і ўдзельніцай. А ў час летніх канікулаў апрапа-нала форму байца студэнцкага атрада: працавала за станком у Светлагорскім вытворчым аб'яднанні «Хімвалакно», у абласным штабе СА — фінінспектарам.

Але ўсё ж галоўным у студэнцкім жыцці (і гэта неаднаразова падкрэсліла Наталі ў час нашай размовы) была вучоба, а дакладней, крышталеоптыка — той раздзел фізікі, які больш за ўсё прыцягваў дзяўчыну перспектывнымі напрамкамі свайго развіцця. Не выпадкова на рэспубліканскім конкурсе на лепшую студэнцкую работу яе даследаванне аб магчымых уласцівасях крышталёў атрымала добрую адзнаку. Наталі лічыць, што перш за ўсё ў сваіх поспехах абавязана дацэнту С. С. Гіргелю.

Схільнасць да дакладных навук у дзяўчыны — прыроджаная. Да таго ж, фізіка і матэматыка выкладаліся на высокім узроўні ў СШ № 26 г. Гомеля, якую Н. Стрыжнёва закончыла з залатым медалём. І тады ўдзел у раённых, гарадскіх алімпіадах па фізіцы быў для яе заўсёды паспяховым. А ва ўніверсітэце ўзорам выкладання сваіх дысцыплін яна лічыць лекцыі, практычныя заняткі, якія вядуць прафесар А. М. Сердзюкоў, дацэнты В. М. Камшай, С. А. Афонін.

Цяпер Наталі шмат часу праводзіць у бібліятэцы — працуе над дыпломнай работай «Ферамагнітныя фазавыя пераходы ў крышталёх», цікавіцца артыкуламі на гэту тэму ў замежных часопісах.

Здольнасці даследчыка, якія ўласцівы Н. Стрыжнёвай, не засталіся на фізічным факультэце незаўважанымі: ёй далі рэкамендацыю для працягу вучобы ў аспірантуры.

Асабіста ў мяне чамусьці да знаёмства з Наталіяй было перакананне, што фізіка, як навука, а не проста школьны прадмет, — гэта ўдзел моцнай паловы чалавецтва. А вобраз такой абаяльнай дзяўчыны, як Наталі, хутчэй за ўсё асацыяваўся з гуманітарнымі навукамі. Свайёй захопленасцю абранай прафесіяй дзяўчына змяніла мае ўяўленні.

Неяк мне давялося пачуць, што ленинскіх і імяных стыпендыятаў ва ўніверсітэце цяпер мала хто ведае, яны, маўляў, не карыстаюцца заслужаным аўтарытэтам у студэнтаў і г. д. Чым растлумачыць гэта? Мабыць, у першую чаргу тым, што прэстыж выдатных ведаў, на жаль, у апошні час прыкметна знізіўся, большасць студэнтаў не надта сур'ёзна адносіцца да авалодвання абранай спецыяльнасцю. І гэта вельмі крыўдна. Прыклад асэнсаванасці зробленага выбару, правільнасці яго — вучоба ленинскай стыпендыянткі Наталі Стрыжнёвай.

Т. НІКАЛАЕВА.

НА ЗДЫМКУ: ленинская стыпендыянтка
Наталія Стрыжнёва.

Фота У. Чысціка.

НА ПРАЦУ — У БАЛГАРЫЮ

У нашым універсітэце шыроўшай становіцца геаграфія адрасоў летніх працоўных семестраў. Так, сёлета, упершыню фарміруецца атрад для работы ў Народнай Рэспубліцы Балгарыя — на кансервавм камбінаце. У саставе атрада — 40 чалавек. Гэта актывісты будаўніча-радаўскага руху, грамадска-

га жыцця, студэнты ўсіх факультэтаў, а таксама выкладчыкі і супрацоўнікі камсамольскага ўзросту.

Цяпер у атрадзе вядзецца вялікая падрыхтоўчая работа. Яго ўдзельнікі абмеркавалі назву атрада, культурную праграму, італьянскую арганізацыйную пытанні.

Мы — інтэрнацыяналісты

НА МОВЕ ДРУЖБЫ

Інды, Сіры, В'етнама, Камбоджы, Малаві, Шры-Ланкі.

Затым з выселым пераплясам і прыпеўкамі выступілі фальклорны ансамбль вучылішча. Нашы студэнты таксама паказалі невялікі канцэрт. Пра свой родны горад Гуэ, яго звычкі і Водарную раку (так пазычна гучыць назва ракі Хыонг у перакладзе на рускую мову) спявалі студэнты з В'етнама Ле Нгюк Коанг і Вуй Ле Ван Ань. І яшчэ некалькі пе-

Госці пераканаліся, што гаспадары не толькі добра спяваюць і танцуюць, але і выдатна працуюць. Іх павялі ў музей, дзе сабраны ўзоры-экспанаты інкруставаных саломкай шкатулак, разьба па дрэве, макрама, вязанне і ручнікі, вышывы з надзвычайным майстэрствам. Вечнае народнае мастацтва вышыву не знікла, захавана і працягваецца, дзякуючы ўмелым рукам дзяўчат-майстрых. Такія ручнікі вы не шукайце ў магазіне — гэта

сітэта толькі праз восем гадоў, у 1946 годзе, я вярнуўся да фізікі і Леніна. У 1948-м годзе пры здачы кандыдацкага экзамена па філасофіі я выказаў сваю нягоднасць з панаваўшай тады трактовкай формулы Эйнштэйна аб суадносінах паміж масай і энергіяй; гэтай трактовкай прытрымліваўся і мой экзаменатар. Свае перакананні я засноўваў на выказваннях У. І. Леніна аб масе электрона і залежнасці яе ад хуткасці.

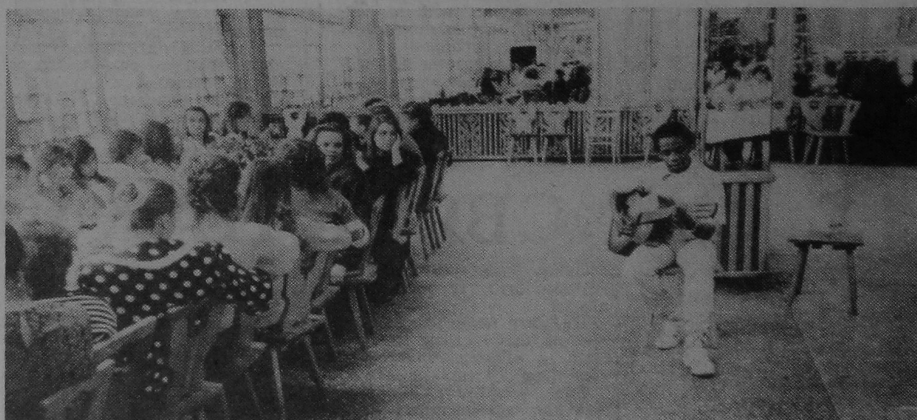
Усе больш і больш унікаў я ў вучэнне У. І. Леніна аб пазнавальнасці свету, аб невычэрпнасці ўласцівасцей матэрыяльных аб'ектаў, аб адсутнасці абсалютных межаў у прыродзе і г. д. Захапляючыся структурай ядра атама, выбраў тэму кандыдацкай дысертацыі па ядзернай спектраскапіі. У сваёй дысертацыі, дзякуючы ідэі У. І. Леніна аб адноснасці ўласцівасцей рэчываў свету, мне ўдалося рашыць рад задач, якія адносяцца да структуры ядра.

Без ведання ленинскай тэорыі пазнання было б немагчыма выкладаць такія раздзелы тэарэтычнай фізікі як тэорыя адноснасці, квантавая механіка, фізіка элементарных часцічак. Ды і іншыя, класічныя раздзелы, таксама патрабавалі прымянення метадалогіі дыялектычнага матэрыялізму. Ава-лодаць багаццем ленинскай стадыіны немагчыма ў адзіночку, неабходны абмен думкамі ў

калектыве. Гэтаму і павінны былі служыць філасофскія семінары ў Гомельскім педінстытуте імя В. П. Чкалава і на яго фізіка-матэматычным факультэце. Іх ініцыятарам былі кафедра філасофіі і партбюро інстытута. І ва ўніверсітэце да поўнага часу на фізічным факультэце сустракаліся фізікі і філосафы, праводзіліся карысныя дыскусіі па філасофскіх праблемах фізікі. Цяпер такіх семінараў няма, адыйшла ў мінулае ўзаемазвязь фізікаў і філосафаў. Толькі выпадковы чуткі і могуць данесці інфармацыю аб філасофскіх поглядах як прыродазнаўцаў, так і філосафаў. Асабліва горка атрымаць інфармацыю ад студэнтаў, якія з недаўменнем задаюць пытанне: «Дык што, і Леніна цяпер трэба забыць?» Мы чулі выступленне Ю. Афанасьева аб Леніне і калі яго паўтарыць, то гэта ўжо кашчунства.

Вось чаму неабходныя семінары, сустрэчы на кафедрах. Чаму б кафедры філасофіі, парткому не правялі ініцыятыву па аб'яднанню прыродазнаўцаў і філосафаў для дыскусій па выяўленню адносін да філасофіі марксізма-ленинізма. Хіба ў гэтым няма неабходнасці ў наш бурны час перабудовы?

В. СІМАНУШ,
ветэран Вялікай Айчыннай
вайны і прар., дацэнт
кафедры агульнай фізікі.

Пяты год працягваецца знаёмства замежных студэнтаў нашага ўніверсітэта з навучэнцамі ПТВ № 126 народных мастацкіх промыслаў г. Гомеля. Нядаўна ў чарговы раз нашых студэнтаў запрасілі ў вучылішча і, як заўсёды, даверы яго перад імі гаспаіна расчыніліся. Дзяўчаты ў нацыянальных беларускіх касцюмах запрасілі гасцей у залу. Гаспадары гаварылі аб тым, што дружба не ведае ніякіх бар'ераў і менавіта ад дружбы залежыць мір на ўсёй планеце. Іх падтрымалі і развілі гэту думку студэнты з

сень на в'етнамскай, англійскай і рускай мовах прагучала ў выкананні в'етнамскіх сяброў. Рабаты з Камбоджы Кхім Сарын і Чхум Ван Чхан, а таксама Петэр Марамэ з Малаві — старыя знаёмыя ў гэтым вучылішчы, яны тут ужо не ў першы раз, і гаспадары чакалі іх песень.

Потым усе гулялі ў «лінгвістычную гульню» — трэба было вызначыць, на якіх мовах на прапанаваных кардонках напісана слова «смах». Пераможцам стаў Хамуш Імад з Сі-ред.

творы мастацтва, іх можна ўбачыць толькі на выставах, у тым ліку і міжнародных. Развітанне было вельмі цёплым і гучала запрашэнне зноў прыходзіць у госці.

Г. ДАУГЯЛА,
старшая выкладчыца
кафедры рускай мовы для
замежных навучэнцаў.

НА ЗДЫМКАХ: 1. (злева направа) Кхім Сарын і Чхум Ван Чхан з Камбоджы выконваюць нацыянальныя песні. 2. Усім спадабалася выступленне Петэра Марамэ з Малаві. Фота У. Чысціка.

ДЛЯ ВУЧЭБНЫХ МЭТ

Прадпрыемства «Техновуз», створанае як арганізацыя Саюза навуковых і інжынерных таварыстваў СССР, сумесна з арганізацыямі-спонсарамі 15—18 лістапада 1990 года праводзіць агляд-конкурс на лепшыя тэхнічныя навукальныя сродкі і сістэмы для навукальных устаноў краіны.

Асноўнай мэтай агляду-конкурсу з'яўляецца адбор перспектывных прапаноў для далейшага вырабу і шырокага выкарыстання ў вучэбных мэтах.

Лепшыя тэхнічныя навукальныя сродкі і сістэмы (ТНСІС) вызначаюцца з улікам наступных характарыстык:

- нагляднасць, дэманстрацыйнасць;
- эфектыўнасць, метадычны ўласцівасці;
- надзейнасць, прастата канструкцыі.

Па выніках конкурсу ЦНТП «Техновуз» прысуджае прэміі за найбольш эфектыўныя і новыя распрацоўкі ў галіне ТНСІС, накіраваныя на вырашэнне праблем тэхнічнага ўдасканалвання і інтэнсіфікацыі вучэбнага працэсу.

Для заахвочвання аўтараў лепшых работ устанавляюцца:

- тры першых прэміі па 500 руб. кожная;
- тры другія прэміі па 300 руб. кожная;
- тры трэція прэміі па 100 руб. кожная;
- чатыры заахвочвальныя прэміі па 50 руб. кожная.

Аўтарам прац, не адзначаных прэміямі, але заслужыўшых заахвочвання, уручаюцца дыпламы.

Да разгляду прымаюцца ўсе работы, якія з'яўляюцца асабістымі распрацоўкамі аўтараў. Прадстаўленне арганізацыі не патрабуецца. Па жаданню аўтара матэрыялы вяртаюцца.

Па выніках конкурсу Цэнтр праводзіць выстаўку.

За аўтарамі праміраваных прац, выкананых на ўзроўні вынаходніцтва, заахвочваецца права на атрыманне аўтарскага пасведчання і адпаведнага ўзнагароджання, згодна дзеючага заканадаўства.

За даведкамі з'яўтацца ў службу навукова-тэхнічнай інфармацыі ГДУ па тэл. 56-73-38.

Першую дынамамашину, якая самаўбудзецца, аказваецца, пабудаван не чалавек, а сама прырода, прычым, не ў адзіным экземпляры. Магнітнае поле Зямлі ёсць вынік работы геадзінама — лічача спецыялісты па зямному магнетызму, а яго крыніца знаходзіцца па ўнутраным ядры. Між тым, агульнапрынятай тэорыі зямнога магнетызму пакуль няма. Адны лічаць прычынай узбуджэння электрычнага току канвекцыйныя патокі рэчыва ў ядры,

ты размагнічваюцца. У той жа час малюнак магнітных сілавых ліній магнітнага поля Зямлі адназначна ўказвае на тое, што крыніца яго знаходзіцца не на ўнутраным ядры. Далей, калі тэмпература зямных недраў пастаянна ўзрастае з глыбінёй, то чым растлумачыць вадкі стан рэчыва толькі ў пэўным інтэрвале, зазначым, не ў вобласці мяркуючых максімальных тэмператур. Няма здавальняючага тлумачэння пастаяннага канвекцыйнага патокаў рэчыва, узнікаюч

ня Зямля варочалася вакол сваёй восі амаль у чатыры разы хутчэй. Цягнучымі сіламі металічнай складаючай знешняга расплаўленага ядра была адціснута да мяккіх з мантыі і па экватару, дзе гэтыя сілы максімальныя, утварылася металічная токаправадзіца каліца. З-за рознага па велічыні ўзаемадзеяння ўнутранага ядра і мантыі (2 і 67% масы адпаведна) з Луной, якая адгравяе ролю гравітацыйнага тормаза, узнікла некалькі рознаса па ходу пярвічна намагнічанага ўнутранага ядра адносна токаправадзічага каліца, што прывяло да навадзнення ў ім электрычнага току. Ток узмацніў намагнічванасць унутранага ядра, а гэта — велічыню току ў каліцы і так да дзясяткаў максімальнага рэжыму.

Так больш 4 млрд. гадоў назад запрацавала геадзінама, якое спраўна працуе па сённяшні час і з'яўляецца адной з важнейшых унутраных крыніц энергіі нашай планеты. Пры сучаснай хуткасці вярчэння Зямлі, ток, разлічаны па сярэдняй напружанасці магнітна-

ЧАМУ ЗЯМЛЯ

другія — у мантыі, трэція — розныя хуткасці вярчэння мантыі і вадкага ядра. Аднак гэтыя ўяўленні знаходзяцца ў супярэчнасці з сейсмалагічнай і цеплавой мадэлямі Зямлі, хача на самой справе другая не адпавядае першай.

У цяперашні час сейсмалагічная мадэль Зямлі выглядае наступным чынам: 0—50 км — зямная кара; 50—2900 км — мантыя; 2900—5100 км — знешняе ядро; 5100—6370 км — унутранае ядро. Ва ўсіх сферах, акрамя знешняга ядра, распаўсюджваюцца як прадольныя, так і папярэчныя сейсмічныя хвалі. У знешнім зямным ядры назіраецца затуханне папярэчных сейсмічных хваляў, што дае падставу лічыць матэрыял знешняга ядра часткова або нават поўнацю расплаўленым, паколькі вядома, што папярэчныя хвалі не праходзяць праз вадкія асяроддзі.

Адносна цеплавой мадэлі Зямлі срод унутраных істотных рознагалоссёў няма: тэмпература зямных недраў наўхільна расце ў напрамку да цэнтра і дасягае па разліках аліных 4000, па думцы іншых, 6000°C і больш, як на паверхні Сонца. Вось тут і з'яўляюцца першыя падводныя рыфы ў здавалася б, надзейна абгрунтаваных матэматычна, мадэлях геадзінама. Напрыклад, існуе такое паніжэнне, як кропка Кюры. Для зямных парод яна не перавышае, відавочна, 900°C. Вышэй гэтай тэмпературы пастаянныя магні-

дытэскі адносна крыніц энергіі, якія іх выпікаюць. Або чаму Венера, блізкая да Зямлі па памерах, масе, шчыльнасці і, мабыць, унутранай будове, пазбаўлена магнітнага поля? Істотныя адрозненні Венеры ад Зямлі заключаюцца ў тым, што яна вельмі марудна варочаецца

МАГНІТ?

кало сваёй восі (1 абарот за 242 суткі) і не мае такога буйнага спадарожніка як Луна ў Зямлі. На думку аўтара, менавіта гэтыя адрозненні адказныя за адсутнасць магнітнага поля на Венеры, што, у сваю чаргу, абумовіла глыбокія адрозненні па ўмовах, якія ёсць на паверхнях параўноўваемых планет.

У папярэдняй публікацыі (№ 13, «Гомельскі ўніверсітэт» была растлумачана цеплавая мадэль Зямлі: унутранае халоднае ядро, знешняе — гарачае, у азначаным інтэрвале расплаўленае, мантыя з карой, тэмпература якой заканамерна зніжаецца ад мяккіх са знешнім ядром да паверхні. Масы ўказаных геасфер складаюць 2, 3 і 1 67% адпаведна ад агульнай масы зямнога шара.

Існуючы дастаткова пераконаўчыя доказы таго, што на ранняй стадыі свайго існаван-

га поля на паверхні ў 0,5 эрстэд, складае 10⁹ ампер. Практычна ўся гэта энергія пераўтвараецца ў цеплыню, што выклікае плаўленне ніжняй мантыі, якая прылятае да каліца. Пры гэтым вызваляецца вялікая колькасць газу, якія па аслабленых зонах узнімаюцца на паверхню, робячы пры гэтым буйную геалагічную работу.

Не прэзандуючы на абсалютную іспіну, хачу звярнуць увагу чытачоў на той відавочны факт, што ў межах Сонечнай сістэмы ўсе планеты з хуткім вярчэннем вакол уласнай восі пры наяўнасці спадарожніка маюць уласныя магнітныя палі — Зямля, Марс, Юпітар, Сатурн, Уран, а такія, якія варочаюцца марудна, — Меркурый, Венера, — іх не маюць.

У. КАЎДЭРКА,
дацэнт кафедры інжынернай геалогіі і гідрагеалогіі.

З ВЯЛІКАЙ ПЕРАВАГАЙ

У г. Мазыры прайшло першыняе вобласці па летняму мнагабор'ю комплексу «Гатовы да працы і абароны» па прыз газеты «Комсомольская правда», у якім прыняло ўдзел 18 каманд ВУН і сярэдніх спецыяльных навукальных устаноў.

У агульнакамандным заліку з вялікай перавагай першынствавалі студэнты нашай універсітэта (трэнер — Г. П. Барадзіна) — 759 ачкоў. На другім месцы студэнты ВПЧТА (647 ачкоў) і на трэцім — мнагаборцы Гомельскага кааператывнага інстытута.

Прыёмна адзначыць, што лаўрэатамі спаборніцтваў сталі нашы мнагаборцы. Святаляна Шчогалева (І курс факультэта фізічнай культуры) першынствавала ў аса-

бістым заліку — 130 ачкоў. На вышэйшую прыступку п'едэстала гонару падняўся першакурснік фізічнага факультэта Ігар Байчук — 171 ачко, а Андрэй Аляксееў, трэцякурснік фізічнага факультэта, стаў бронзавым прызерам спаборніцтваў.

Трэба адзначыць высокі ўзровень арганізацыі спаборніцтваў у Мазыры, што ў немалой ступені садзейнічала паспяховым выступленням іх удзельнікаў.

М. ВІКТАРАЎ.

«СВЯТА НАД СОЖАМ»

прыняцц ўдзел усе жадаючыя, аб тым, што іх усіх чакалі прызы.

Не магу не сказаць і пра тое, як быў гатовы да свята стадыён «Гомельшмаш». Аказалася (хаця ў гарвыяжаме запэўнілі: усё будзе ў парадку), што на стадыёне няма каната і цэлы бок нашых спаборніцтваў зрываўся. І толькі дзякучы загадчыку кафедры фізічнага выхавання В. А. Калядзе спаборніцтва па перацягванні каната адбыліся. На стадыёне не было магнітафоннага запісу спартывага маршу, і на ўрачыстае адкрыццё свята студэнты выйшлі без святочнага настрою.

Думаецца, што свята прайшло б лепш, калі б спаборнічалі адначасова студэнты чатырох ВУН горада.

А на будучае нам не трэба

пакорліва прымаць тую праграму, якую нам навязваюць, трэба прыслухоўвацца і да нашай думкі, да нашых пажаданняў. А калі гарвыяжам не жадае ўлічваць нашу думку, то нахай і не абавязвае нас выступаць. Такія свята павінны праходзіць у ахвоту студэнтам. Атрымліваецца ж, што мы іх абавязваем.

А цяпер аб выніках. У перацягванні каната ў фінале перамаглі студэнты эканамічнага факультэта, каманда якой узначальваў намеснік дэкана па спартыва-масавай рабоце П. П. Саковіч. На другім месцы — факультэт фізічнай культуры.

У асаблетным бегу 4×100 м у дзяўчат тройка прызёркаў такай матэматычнай, фізічнай і філалагічнай факультэты. У юнакоў лепшай была каманда

факультэта фізічнай культуры. На другім і трэцім месцах каманды эканамічнага і фізічнага факультэтаў.

Наўмысна не называю пераможцаў у спаборніцтвах па падняццю гры, таму што ў дзявох вагавых катэгорыях выступіла... толькі два студэнты.

Прыёмна адзначыць, што ад пачатку і да канца свята прысутнічалі: сакратар гаркома партыі В. М. Лісоўская, прарэктар універсітэта М. В. Селькін, сакратар парткома Г. Д. Ветлугаў, старшыня прафкома студэнтаў Н. І. Колтышава і інш. А на парадзе адкрыцця свята выступіў палкоўнік ў адстаўцы А. А. Косцінаў.

Пераможцы і прызёры ўзнагароджаны граматамі, тартамі, каробкамі цукерак.

В. МАРЧАНКА.

ДАДЗЕНА ВАМ

Упэўненая прамова ў асноўным павінна выклікаць у слухачоў тыя ці іншыя пачуцці. У моме такога роду на першы план выступае эмацыянальны аспект. Таму тут трэба ўлічваць успрымальнасць слухачоў, іх эмацыянальную культуру.

Да гэтага віду можна аднесці наступныя формы мовы: — святочная прамова (у выпадку святкавання Міжнароднага жаночага дня, юбілею прадпрыемства і г. д.);

— віншавальная прамова (у выпадку знамянальных юбілеяў у працоўнай дзейнасці асобных рабочых, ўручэння работнікам або калектывам дзяржаўных і іншых ўзнагарод і г. д.);

— словы пажадання (у выпадку проваду работнікаў прадпрыемства на пенсію, прызыву маладых кадрў на ваенную службу або ў сувязі з накіраваннем супрацоўнікаў на вучобу з адрывам ад вытворчасці і г. д.);

— памінальная прамова. Усе гэтыя формы мовы ў асноўным павінны выклікаць у слухачоў тыя або іншыя пачуцці. Гэты эфект дасягаецца, аднак, не шляхам эмацыянальнага «перабору», г. зн. эмацыянальнай перанасычанасці перадаваемай інфармацыі.

У інтарсах забеспячэння адзінаства думкі і пачуцця для аратара важнымі з'яўляюцца моманты:

— трэба пазбягаць празмернай сентыментальнасці пры выказванні радасці, павагі, гордасці дасягнутым, смутку і г. д.;

— манера выкладання павінна быць пераканаўчай, але не надакучлівай і адпавядаць канкрэтнай сітуацыі;

— пераканаўчасць жывога слова залежыць ад вашых здольнасцей псіхалагічна правільна «настроіцца» на партнёраў на падставе ведання іх спадзяванняў, актуальнай жыццёвай сітуацыі, эмацыянальных адносін да прадмету мовы.

Толькі такім чынам можна стварыць творчую атмасферу, прымусяць слухачоў думаць аб мінулым, сённяшнім і будучым, што нярэдка неабходна ў моўных сітуацыях такога роду.

Пры складанні плана пераканаўчай мовы ў першую чаргу неабходна ўлічваць падрыхтаванасць слухачоў, іх жыццёвую сітуацыю і адносіны да тэмы выступлення і звязваць гэта з прадметам і мэтай мовы.

В. СТАРАКОЖАВА,
адказны сакратар універсітэцкай арганізацыі таварыства «Веды».

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат факультэта фізічнай культуры, спартклуб, кафедра фізічнага выхавання выказваюць глыбокае спачуванне старшаму выкладчыку СЕЛІВАНУВУ Віктару Іванавічу з выпадку напатакшлага яго гора — смерці МАЦІ.

Калектыву лабараторыі тэхнічных сродкаў навучанымі смуткуе з выпадку заўчаснай смерці яе былога загадчыка АНІАРСА Зігурда Брунавіча.

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат філалагічнага факультэта, кафедра беларускай мовы выказваюць глыбокае спачуванне дацэнта ЛЯШЧЫНСКАЙ Волзе Аляксееўне з выпадку напатакшлага яе гора — смерці ВАЦЬКІ.

9 мая адбылося гарадское «Свята над Сожам», прысвечанае 45-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, у праграму якога ўваходзіла выступленне студэнтаў чатырох ВУН.

Калі гарадцы шыра, то спартывыя выступленні студэнтаў не прыцягвалі галмачан на стадыён «Гомельшмаш». Гэтак «садыейнічала» тое, што налярадзілі ў газеце «Гомельская праўда» іх слова не было сказана аб выступленні студэнтаў, хаця праграма свята была апублікавана.

Акрамя гэтага, былі і нашы «праколы». Так, напрыклад, спартывы клуб, які вывесіў афішны свята ў двух вучэбных корпусках, «забыўся» напісаць аб яго праграме, у якім маглі

Наш адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104, пакой 3-11, тэл. 57-16-52.

«Гомельскі ўніверсітэт» — орган парткома, рэктарата, профсаюнных камітэтаў ЛКСМБ Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Гомельская фабрыка камітэта ВССР па друку. Гомель, Савецкая, 1.

Аб'ём — 1 друк. арк. Тыраж 2000 экз. Заказ 247.